

QU ^

predstavitev

individualne hiše

D

uvodnik
intervju
esej
predstavitev
prevodi

Individualna hiša je v Sloveniji najbolj množičen in prepoznaven arhitekturni tip. Individualnih hiš arhitekti v Sloveniji sprojektirajo najmanj, procentualno gledano tudi glede na delež vloženih gradbenih dovoljenj, kar najbrž pomeni da arhitektura individualne hiše predstavlja ekonomski minus za arhitekta in naročnika, zastareli prostorski akti in neprestani konflikti arhitektov z njimi, pa kažejo na zapostavljenost razvoja bivalne kulture.

Dejstvo je, da preprostih in dobrih rešitev ob poplavi novosti tudi stroka ne uspe opaziti, kaj šele da bi jih postavila za mejne kamne sodobne slovenske arhitekture. Nacionalna nagrada za individualno hišo se zgodi enkrat na dvajset let, še celo nagrada za ozaveščene investitorje v manj kot petih letih neslavno končala. Toda prav individualna hiša odslikuje stanje arhitekturnega duha v nekem okolju. V večini primerov so se vsa na novo uveljavljena in hitro prepoznavna arhitekturna okolja pretežno formirala prav z uveljavitvijo individualnih hiš, ki so postavile minimalne standarde zdrave, okolju in človeku prijazna gradnje s prepoznavno svojo do in noto obliko va nja.

Zelo težko najti in pridobiti kultiviranega naročnika, ki bo imel čas in denar za dolgotrajni proces oblikovanja prostorov bodočega doma. Narediti dobro arhitekturo individualne hiše lahko pomeni za arhitekta ali arhitekturni biro, ki resno pristopi k načrtovanju, poklicni in finančni potop. Zato ne čudi, da tudi pri individualni hiši v Sloveniji prevladuje arhitektura forme, vprašanje materialnosti in prostornosti objekta, ekologije, varčnosti gradnje, trajnostnega razvoja, pa je zanemarljivo. Od arhitekta, če se ga že najame, se pričakuje, da bo ustvaril nekaj ekskluzivnega in drugačnega, namreč luksuzno vilo, kot najbolj elitni tip "individualke".

Slovenska individualna hiša je pozabila, da mora biti navezana na prostor, ona si ga prisvaja. Redki so primeri, ko individualna hiša vzpostavlja harmonijo s prostorom, zato jih je toliko bolj vredno opaziti. Kakšne so sodobne slovenske hiše? Pri nas ostajajo individualne hiše pravilne, vendar nekoliko zategle. To ne pomeni, da bi morale biti eskcesne, temveč lahkotno sveže in okoljsko, ekološko zrele. Kaj jih zamejuje - zastarela in po neumnem neuravnovežena prostorska zakonodaja, neinovativen pristop arhitekta, nevednost naročnika, zamerljivi sosedi,...? *M.D., U.L.*

Residential Houses

The residential house is Slovenia's most abundant and recognised architectural type. Quantity-wise, the residential house is the least developed type in Slovenia, including by percentage of building permits. This must mean that residential house architecture is profitable neither for the architect nor for the investor while outdated spatial development acts and the architects' constant battles against them indicate the state of arrested development of habitation culture.

With the limelight being stolen by the new, not even the experts are able to take notice of simple and quality solutions, let alone present them as milestones of contemporary Slovene architecture. A residential house comes up for the national award once every twenty years, and the award for conscientious investors was abandoned in less than five. Yet it is the residential house that reflects the state of the architectural spirit in an environment. The newly-established and instantly recognisable architectural environments were mostly formed through the establishing of individual houses which set the minimally-acceptable standards of healthy, environmentally-friendly and people-friendly construction with identifiable freedom of expression and design.

It is difficult to find and secure a project with a cultured investor who will have the time and money required for the long-winded process of designing the spaces of his future home. For an architect or architectural bureau that takes such projects seriously, developing good residential house architecture may result in professional and financial ruin. It is then hardly surprising that as regards residential houses in Slovenia, the architecture of form dominates while the issues of materiality and spaciousness of the building, ecology, economic construction, and long-term development remain neglected. An architect - if one is even hired at all - is expected to create something exclusive, something different, i.e. a luxury residential house as the ultimate, elite type of residential house.

The Slovene residential house has forgotten its duty to relate to the space instead of appropriating it. Rarely is a house in harmony with the space and that is why it is all the more worthwhile to take notice of those that are. What are contemporary Slovene houses like? Here, residential houses remain straightforward yet somewhat restrained. This is not to say that they should be excessive but rather effortlessly fresh, and environmentally and ecologically mature. What is preventing them - is it the outdated and unnecessarily unbalanced spatial development legislation, is it the uninnovative approach of their architects, is it the ignorance of their investors, is it the resentfulness of their neighbours - who could say?

predstavitev

ab

- 01/ Enodružinska hiša v Grosupljem
- 02/ Hiša v Mariboru
- 03/ Počitniška hiša v Ankaranu
- 04/ Montažna hiša v Čezsoči
- 05/ Hiša Blejec

4.00

los

60

ab

predstavitev

enodružinska hiša v grosupljem

arhitektura:
Mojca Gužič Trplan,
Gregor Trplan
 investitor:
Raša in Aleš Urbas

lokacija:
Grosuplje, Jerova vas
 velikost objekta:
203 m²
 leto:
2004

investicija:
217.000 EUR

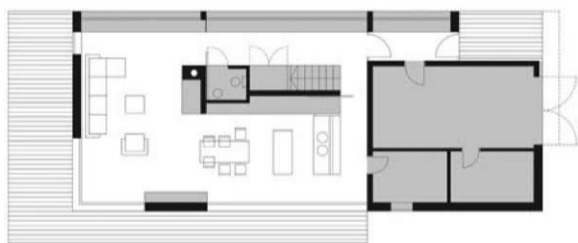

Foto: Miran Kambič

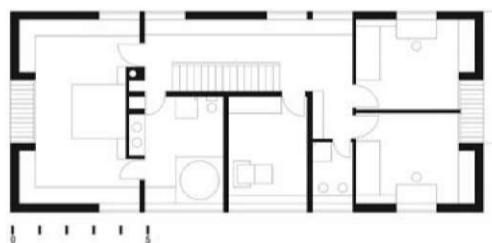
4.01

Danes nam ni treba imeti več predsodkov pred normalnim. Naloga gradnje normalne hiše za normalnega naročnika je za arhitekta izziv, ki nosi v sebi odgovornost za splošno bivalno kulturo, za varovanje krajinskih kvalitiet, za ekonomsko in ekološko smotnost in tudi za lepoto. Individualna hiša v Grosupljem je primer, ki dokazuje, da se tudi ob urbanističnih zahtevah po strmi dvokapnici in avtohtonih materialih da zasnovati sodobno hišo z nadpovprečno bivalno kvaliteto.

Hiša je zasnovana kot enostaven vzdolžen volumen, ki ne želi izstopati iz obstoječe grajene strukture. Sledi določilom iz prostorskih aktov, ki zahtevajo objekt s pritličjem in mansardo, obvezno dvokapnico in odmike od mej parcele. Na ravno parcelo je položena v vzdolžni smeri sever-jug tako, da je jugozahodna stran bolj odprta z bivalnim delom, severovzhodna pa se zapre proti sosedu. Vrt se formira proti potoku na severozahodu in proti jugozahodu. Tloris je zasnovan čim bolj racionalno in kompaktno brez klasičnih hodnikov. Vhodni del je namenjen garaži in servisom ter pokritemu vhodu. Bivalni del je zasnovan kot enoten prostor, organiziran okoli centralnega kubusa, v katerem so spravljene servisni prostori in stopnice. Širok vstopni hodnik, ki ga optično razširijo še stopnice, funkcionira kot galerija, ki poteka po celi dolžini hiše. Ob dolgi južni stranici centralnega kubusa je organizirana kuhinja z jedilnico. Na vrtni strani dnevni del zaseda celotno širino hiše. Razširjeni hodnik ob enoramnih stopnicah se v nadstropju ponovi kot delovni ali igralni prostor za otroke. Spalnica in otroški sobi so na krajših stranicah, kjer so normalne višine oken. Vsaka soba ima balkonska vrata in ložo. V prerezu je objekt zasnovan tako, da kljub obvezni mansardi sobe dobijo stojno višino ob robu in nizka vzdolžna okna katerih pas tudi optično zniža hišo. Posebna pozornost je namenjena sekvencam pogledov in svetlobi. Večina prostorov je osvetljenih iz različnih smeri, kar zagotavlja osvetljenost preko celega dneva. Pogledi so kadrirani glede na okolico. Skozi severne nadsvetlobe se z dnevne sobe vidi samo gozd. Majhno okno na koncu vhodnega hodnika deluje kot slika. Pogled iz spalnice skozi nizka okna je usmerjen proti potoku, iz postelje pa se vidi samo nebo. *M.D.*

Tloris pritličja

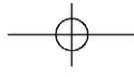

Tloris mansarde

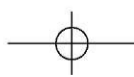
Prerez

predstavitev

ab

ab

predstavitev

hiša v mariboru

arhitektura:
Uroš Lobnik,
Andreja Podlipnik,
AU arhitekti, d.o.o.
 sodelavca:
Sani Okretič, Dušan Borak

investitor:
zasebni
 lokacija:
Zrkovska cesta, Maribor
 velikost objekta:
230 m²

leto:
2005
 investicija:
215.000 EUR

Foto: Uroš Lobnik

4.02

Kako lahko nastane uporabna in kulturna družinska hiša, z normalnim budžetom in ob običajnem gradbenem in izvajalskem naporu? Pogoj je zaupanje naročnika v arhitektovo kompetentnost, njegov projekt in sposobnost, da vodi in nadzoruje gradnjo. Ti pogoji niso nekaj samoumevnega, zato je dobrih hiš malo, čeprav arhitektov ne primanjkuje. Torej je sklep jaseen - primanjkuje dobrih investitorjev.

Hiša stoji v predmestju, ob prometni cesti. Okolica ponuja tipično sliko mariborske periferije. Med večjimi bloki so nanizane tipične slovenske individualne hiše z vrtovi, vmes pa so vsake toliko še poslovni, trgovski ter proizvodni objekti.

Hiša se v okolje umešča po svoji velikosti, uprabljenih materialih in s postavitvijo v niz ob cesti. Od sosednjih hiš pa se takoj na prvi pogled razlikuje po oblikovanju, predvsem pa po funkcionalni premišljenosti, estetski dovršenosti in bivalni kvaliteti, ki jo ponuja.

Na njej ni nič odvečnega. Streha je ravna, kar pove, da sta hiša in njen lastnik sodobna. Tloris na L je orientiran pravokotno na cesto. Baza hiše, ki vključuje garažo, bivalne prostore in vhodno nišo, je obložena z macesnom. V pritlični razširitvi ob cesti je garaža, ki ščiti intimnost vrta. Osnovni kubus - kvader z ravno streho - je iz barvanega ometa z okni iz macesnovega lesa.

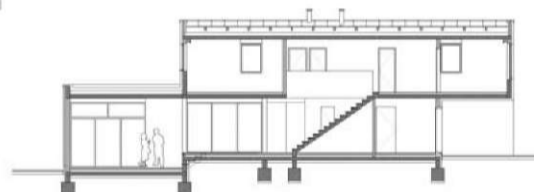
Spalni in otroški prostori so v nadstropju. Klasična tlorisna razporeditev je nadgrajena s širokopoteznimi zasteklitvami, ki povezujejo notranjost z zunanostjo in tako povečujejo občutek prostornosti in svetlobe. *M.D.*

Situacija

Tloris pritličja

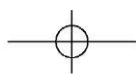

Prerez

—○—

○—

predstavitev

ab

ab

predstavitev

počitniška hiša v ankaranu

arhitektura:

Jurij Kobe

sodelavci:

Davorin Počivašek,**Špela Kokalj,****Rok Žnidaršič**

investitor:

zasebni

lokacija:

An ka ran

velikost objekta:

64 m²

leto:

2005

Foto: Jurij Kobe

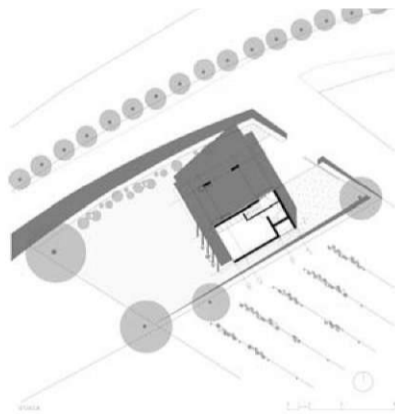
4.03

Počitniška hišica v Ankaranu stoji na kraju, kjer se odpirajo čudoviti pogledi na Koprski zaliv in na mestece Piran v ozadju, vendar šele z višine treh metrov. Arhitekturna zasnova sledi naravnim danostim in upošteva podnebne pogoje lokusa. Sestavljata jo dve ločeni, zaradi majhne površine zelo racionalno zasnovani bivalni enoti: v pritličju je garsonjera za goste, v nadstropju, od koder se odpirajo široki pogledi na zaliv, pa je stanovanje lastnikov, ki sedaj tu preživijo večino leta. V njegov enoten bivalni prostor so umeščeni kuhinja, jedilni kot in dnevna soba, ki se preko celostenskih zasteklitev podaljšuje na zunanjo vogalno teraso in naprej v naravo. Na severovzhodni, hladnejši, mirni in vedutno manj atraktivni strani sta kopalnica in spalnica. Ob garsonjeri je v pritličju nadkrit odprt vhodni prostor z letno kuhinjo, ki zavarovan pred morebitno ujmo, ponuja večji družbi prijetno poletno senco.

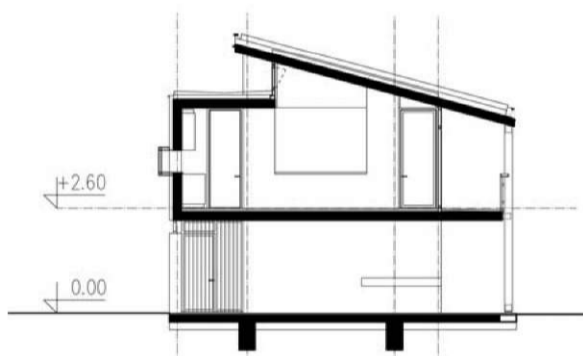
Lupina in prerez hiše se prilagajata stranem neba: na severu se zapirata proti burji, odpirata pa se zimski svetlobi in toploti na jugu. Navkljub velikim zasteklitvam, ki lovijo različne, spreminjajoče se trenutke dnevne osvetlitve, z velikim napuščem ščitita notranjost pred sevanjem poletnega sonca. Vz dolžno podstrešno okno, ki se razteza čez celotno dolžino severovzhodne fasade, omogoča kvalitetno naravno prezračevanje bivalnih prostorov, v oblikovnem smislu pa, skupaj z ostalimi zasteklitvami, strukturira arhitekturni kubus. Posebno zanimiv je nočni vtis, ko streha zaradi prosevanja umetne svetlobe "lebdi" nad hišo.

Majhno stanovanjsko površino nadgrajujejo in dopolnjujejo inovativni detajli ter premišljeno zasnovani večnemenski elementi notranje opreme, ki so hkrati del prostorske zasnove. Rdeče belo siva barvna lestvica v sodobno arhitekturno zasnovo vpeljuje tradicionalne primorske barve.

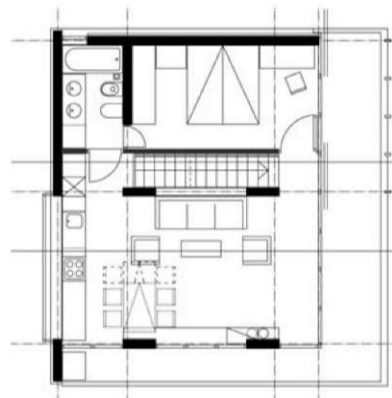
Prostori in pogledi ankaranske hišice odpirajo obzorja duha! M.I.

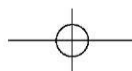
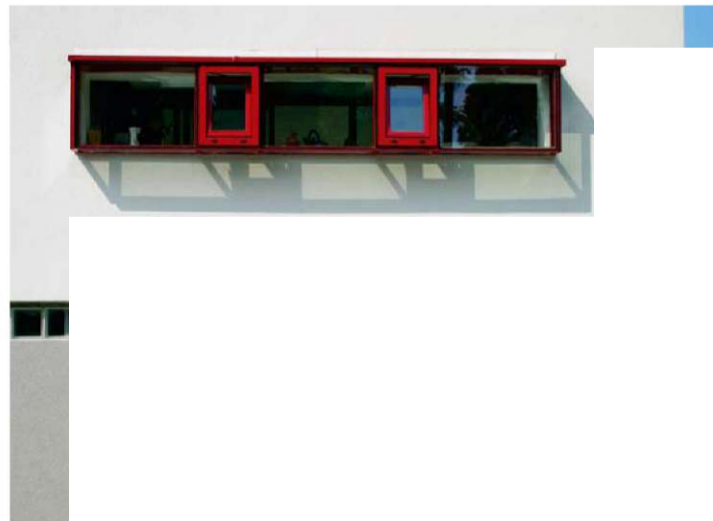
Situacija

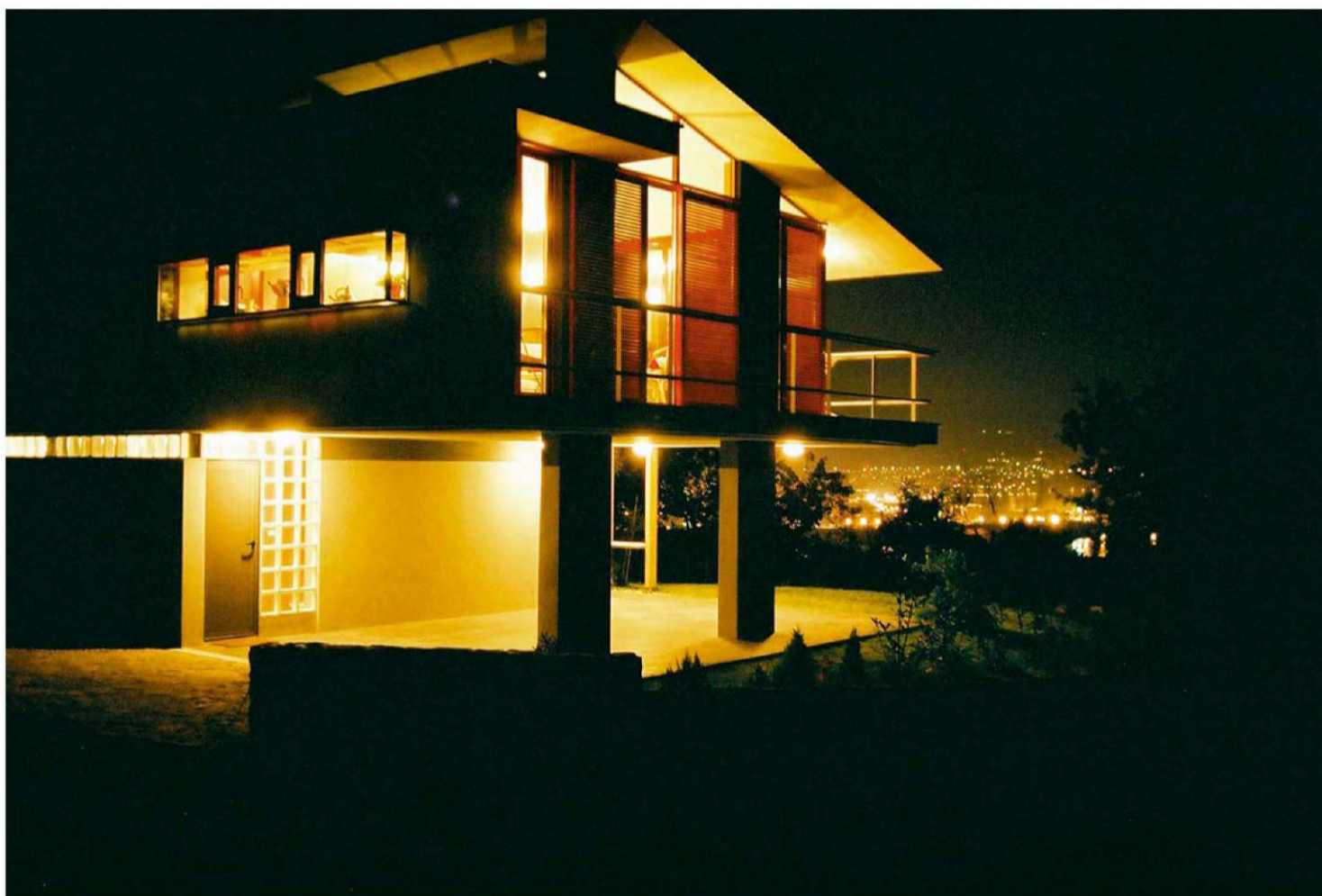
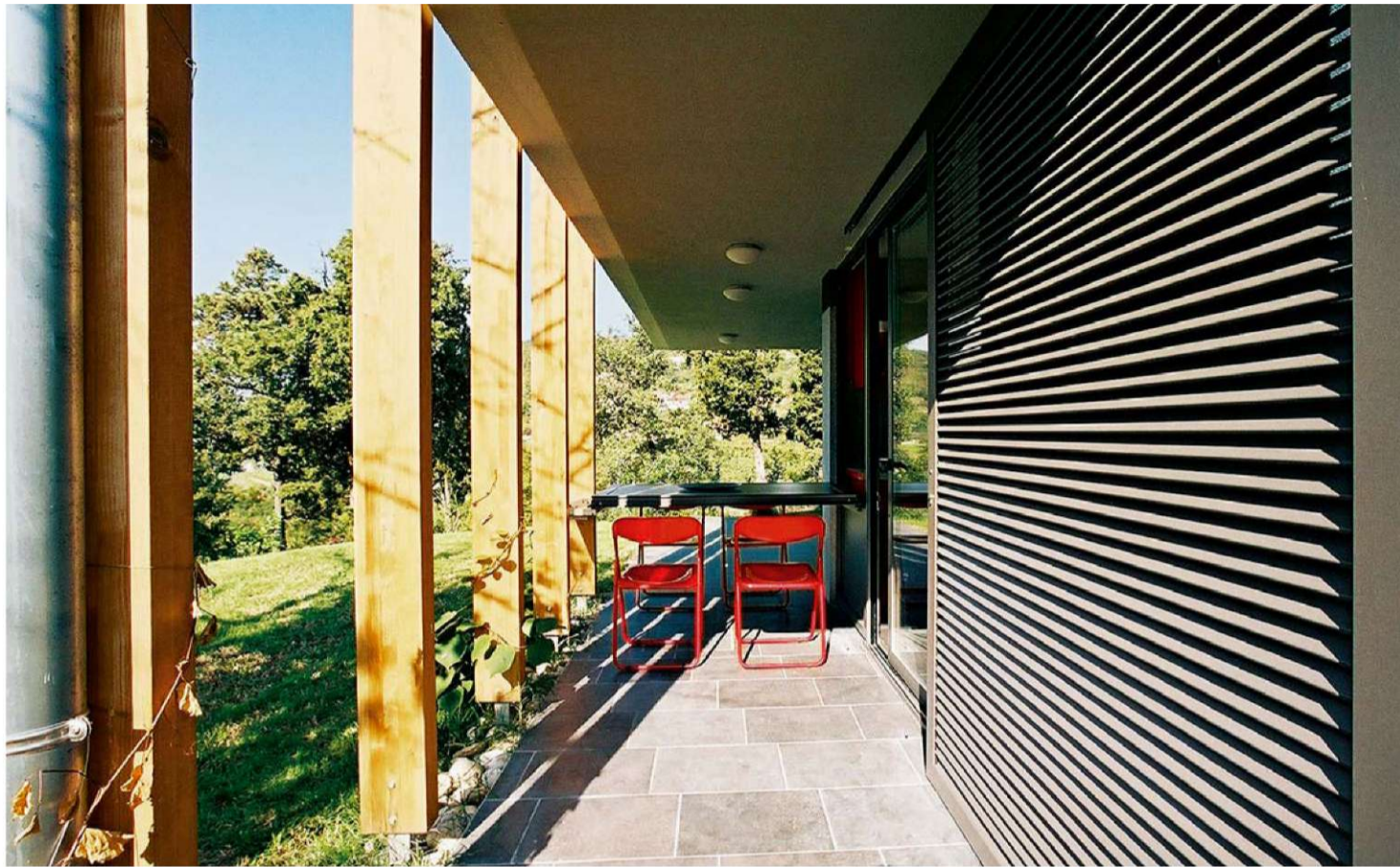

Prerez

Tloris pritličja

ab

predstavitev

montažna hiša v čezsoči

 -c
 0
 >
 C

 arhitektura:
Miloš Florijančič,
Matej Blenkuš
 investitor:
Alojz Zornik

 lokacija:
Bovec, Čezsoča 97
 velikost objekta:
360 m²
 leto:
2005

Foto: Miran Kambič

4.04

Montažna gradnja je po definiciji zavezana racionalnosti. Gre za način gradnje, ki po eni strani izhaja iz tradicije, po drugi seveda iz modernizma, brez dvoma pa mu pripada tudi prihodnost. Sinteza tradicije in prihodnosti je tudi princip, na katerem temelji arhitektura nove bovške hiše, kot sta si jo zamislila arhitekta Florijančič in Blenkuš. Hiša povzema gabarit svoje predhodnice. Oblika strešine sledi predpisani čopasti dvokapnosti, materialu in naklonu. Tu pa se zgodba o preprosti mimikriji konča in se začne suverena avtorska arhitekturna pripoved.

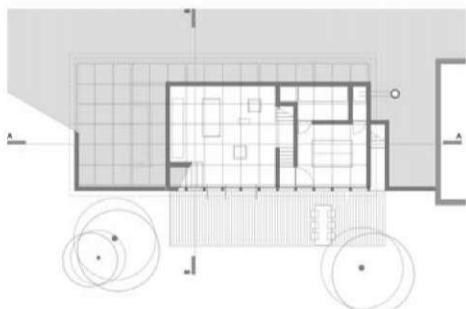
Nadomestna hiša v Čezsoči je sodobna interpretacija samoumevne konstruktivne logike bovške hiše. Skozi mizansceno tektonske zasnove konstrukcije je vzpostavljena kontinuiteta z utilitarno tradicijo lokalnih načinov gradnje iz lesa.

Montažna lesena gradnja je povzdignjena v monument - lesen okvir, ki je običajno zaplankan z leseno oblogo, postane retorična figura.

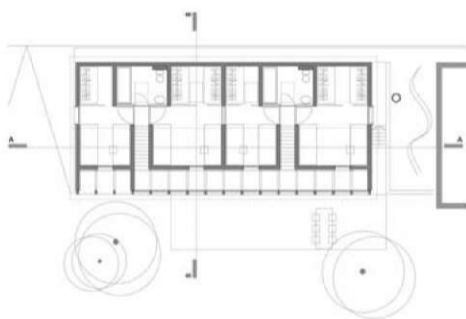
Z lego nasproti cerkve prevzema hiša javno vlogo, kot vaška loggia. Dvorišče naenkrat postane trg. Tesarsko ogrodje, postavljeno na glavno fasado, simbolično postane kolonada. Zastekljena kolonada je filter med javnim in zasebnim. Ritem vertikal je prekinjen s horizontalo in na tla pripet s betonskim coklom, ki sledi nivojem znotraj hiše in se spusti do tal, da oblikuje vhod. Velikopotezen interier za njim je zasnovan kot raumplan z prehodi med nivoji, katerega jedro je visok dnevni prostor, ki se razširi v zastekljen odprti pas za glavno fasado, ki sega od tal do kapi in povezuje vse javne prostore v hiši.

Arhitekta s to hišo dopolnjujeta in na nek način radikalizirata tisto poglavje svojega opusa, ki sta ga zastavila z uspešnimi realizacijami hiš v Škofji Loki in na Kovskem vrhu. Tudi tokrat sta uspešno združila preciznost in logično jasnost zasnove s senzualnostjo uporabljenih materialov - lesa in betona.

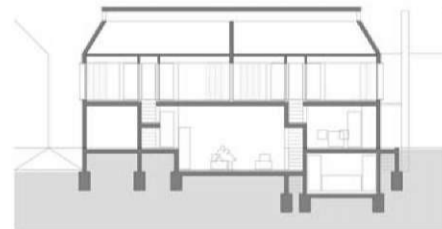
Gre za arhitekturo ki je na vmesnem prostoru med regionalizmom in avantgardno modernostjo, nekako na varni oddaljenosti od obeh. Ne zadovolji se z običajnim romantičnim pristopom do regionalnega, pač pa je kritična v Framptonovem smislu. Njenega regionalnega prepričanja ne zmoti niti montažna izvedba niti tehnična naprednost in bivalni komfort. Prav s tem, da odraža duh sodobnega časa, tudi ponovno vzpostavlja izgubljeno kontinuiteto, ki jo najde v nadgradnji krajevnega izročila bovške hiše s sodobno tehnologijo in bivalno kulturo. *M.D.*

Tloris pritličja

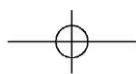

Tloris nadstropja

Prerez

predstavitev

ab

ab

predstavitev

predstavitev

9

0

ab

predstavitev

hiša blejec

-c
"O
>
C

arhitektura:

**Matija Bevk, Vasa J. Perovič,
Bevk Perovič arhitekti**

sodelavec:

Blaž Kandus

investitor:

zasebni

lokacija:

Ljubljana, Pot v smrečje 28a

velikost objekta:

190 m²

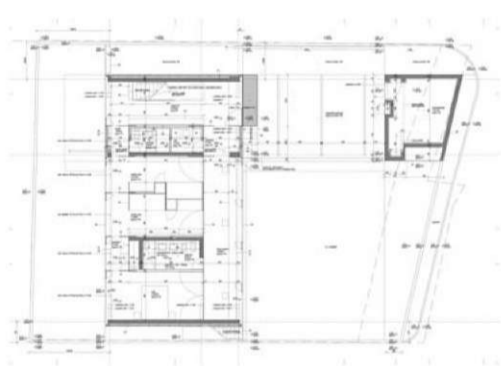
leto:

2004

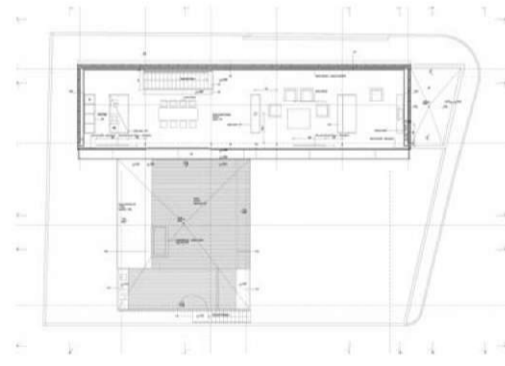
Foto: Matevž Patemoster, Arhiv BIPA

4.05

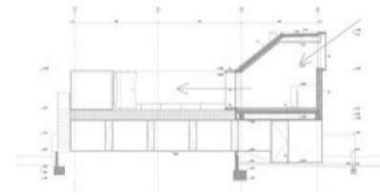
Stanovanjska hiša stoji v Črnučah pri Ljubljani, na samem robu stanovanjskega naselja v dolini Črnušnice, ki meji na gozd. Gre za tipično predmestno okolje individualnih hiš, ki so nastale bolj po naključju, kot na na podlagi premišljenih arhitekturnih načrtov. Zaradi tega sta arhitekta z novo stavbo skušala zmanjšati negativni vpliv okoliških stavb in sta se osredotočila na edino kvaliteto tega prostora - bližino gozda. Zaradi razgleda proti gozdu, sta se arhitekta odločila, da stavbo zasnujeta v nasprotju s tradicionalnimi vzorci tovrstne zazidave. Bivalne prostore sta zasnovala v prvem nadstropju, spalnice pa so v pritličju. Na ta način sta omogočila nemoten pogled iz dnevnih prostorov proti gozdu, spalni prostori, ki jih ljudje vendarle uporabljajo le ponoči, pa sta orientirala v zaprt atrij. V pritličju so poleg spalnic še pokrito parkirišče in vhodna veža. Nadstropje z bivalnimi prostori ni postavljeno nad spalnice, ampak pod pravim kotom. Tako je na strehi spalnega trakta nastala bivalna terasa pred dnevno sobo. Bivalni del je urejen v podolgovatem prostoru, ki je proti gozdu v celoti zastekljen, proti sosednjim hišam pa ima dvignjen svetlobni pas. Ta v prostore dovaja svetlobo, hkrati pa onemogoča pogled proti sosednjim stavbam sumljivih arhitekturnih kvalitet. Bivalni prostor je en sam, v istem prostoru združuje kuhinjo, jedilnico in dnevni prostor. V prostoru jedilnice se nahaja enoravno stopnišče, jedilnico pa od dnevne sobe le simbolično ločuje jekleni kamin. V pritličju spalnice povezuje običajen hodnik, vendarje na drugi strani, paralelnoznjim, mogoče odpreti smučne panoje in ustvariti neposredno povezavo med posameznimi sobami. Tako je mogoče, da starši kontrolirajo majhne otroke v sosednji sobi, ali pa je mogoče povezati dve otroški sobi v obdobju razvoja, ko je to zaželeno. Razen kleti s kotelnico, ki je izvedena v vidnem betonu, je stavba obdana z leseno oblogo. Ta je enotna in prekriva tudi strop odprtega parkirišča, nadaljuje pa se tudi na streho. Razen lesa, na fasadi prevladujejo poudarjena horizontalna okna, ki potekajo preko celotne dolžine stavbe. Hiša Blejec je lep primer arhitektovega razmisleka, ko je, zaradi specifičnih okoliščin neke lokacije, bolje na novo razmisliti o tradicionalnem tlorisu individualne hiše in se ga lotiti na povsem neobremenjen način. A.H.

Tloris pritličja

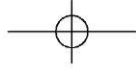

Tloris nadstropja

Prerez

predstavitev

ab

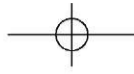
ab

predstavitev

9

0

predstavitev

ab

